

Kohtuasi C-516/19

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

9. juuli 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgericht Berlin (Berliini halduskohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

17. juuni 2019

Kaebaja:

NMI Technologietransfer GmbH

Vastustaja:

EuroNorm GmbH

Põhikohtuasja ese

Abi kokkusobivus siseturuga; VKE mõiste; avalik-õigusliku asutuse kontrolli all olev ettevõtja

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267, eelkõige

komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT 2014, L 187, lk 1; edaspidi „määrus nr 651/2014“), tõlgendamine

Eelotsuse küsimused

1. Kas majandustegevusega tegelev osaihing ei saa määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõike 4 kohaselt olla väikese ja keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi

„VKE“) pelgalt seetõttu, et 90% osatüingu osakapitalist kuulub sihtasutusele, mille nõukogus, millel puudub juhtimispädevus, on 17 liiget, kellest kaks on ministriumite esindajad, üks on linnapea, üks on ülikooli rektor ja kolm on sama ülikooli professorid, üks on teise kõrgkooli president ning üks on kaubandus-tööstuskoja juhataja?

2. Kas riiklikud ülikoolid ja kõrgkoolid ning Saksamaal tegutsev kaubandus-tööstuskoda on avalik-õiguslikud asutused määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõike 4 tähenduses?

3. Kas sihtasutuse nõukogus vabatahtlikena tegutsevad isikud on avalik-õiguslikud isikud määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõike 4 tähenduses üksnes seetõttu, et nad teevad oma põhitööd avalik-õiguslikus asutuses?

4. Kas avalik-õigusliku asutuse kontroll määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõike 4 tähenduses eeldab, et avalik-õigusliku asutuse organid saavad nõukogus vabatahtlikena tegutsevate isikute tegevust nendevahelise õigussuhte kaudu nõukogus hääletamisel mõjutada?

5. Kas hääleõiguse olemine avalik-õigusliku asutuse kaudse kontrolli all eeldab, et on tuvastatud, et avalik-õiguslikud asutused mõjutavad nõukogu liikmeid eesmärgiga kallutada neid hääletama avalik-õigusliku asutuse määratud viisil?

6. Kas hääleõigus on avalik-õiguslike asutuste kaudse kontrolli all, kui esineb võimalus, et nõukogus vabatahtlikena tegutsevad isikud lähtuvad nõukogus tegutsedes nende avalik-õiguslike asutuste huvidest, kes nad nõukogusse nimetas?

7. Kas avalik-õiguslike asutuste „ühiskontrolli all“ olemine määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõike 4 tähenduses eeldab, et tuvastada saab avalik-õiguslike asutuste ühist tahet hääleõiguse kasutamisel?

8. Kas „kontrolli all“ olemine määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõike 4 tähenduses sõltub sellest, kuidas sihtasutus oma põhikirja tegelikult rakendab, või tuleb lähtuda põhikirja sõnastuse võimalikust tõlgendusest?

Viidatud liidu õiguse sätted

Määrus nr 651/2014, eelkõige

määruse nr 651/2014 I lisa artikli 3 lõige 4 (edaspidi „vaidlusalune säte“)

Viidatud riigisisised õigusnormid ja lepingutingimused

Kaubandus-tööstuskodade esialgse korralduse seadus (Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammern, edaspidi „IHKG“) 29. märtsi 2017. aasta redaktsioonis

Majandus- ja energeetikaministeeriumi suunised „Innovatsiooni raamprogramm keskmise suurusega ettevõtjatele“ (Richtlinie „Zentrales Innovationsprogramm Mittelstand“; edaspidi „ZIM-suunised“), millel ei ole õiguslikult siduvat toimet

Sihtasutuse Stiftung NMI Naturwissenschaftliches und Medizinisches Institut an der Universität Tübingen (Tübingeni ülikooli loodus- ja meditsiiniteaduste instituut, edaspidi „NMI“) põhikiri Tübingeni Regierungspräsidiumi (Tübingeni regionaalamet) 11. augusti 2015. aasta otsusega kinnitatud redaktsioonis (edaspidi „põhikiri“)

NMI-instituudi ja Tübingeni riikliku ülikooli koostööleping, mida uuendati 2009. aastal (edaspidi „koostööleping“)

Asjaolud ja menetluse käik

- 1 Pooled vaidlevad kaebaja teadus- ja arendustegevuse projektile ZIM-suuniste alusel antud abi üle.
- 2 Vastustaja on osäühing, kellele on antud avaliku võimu teostamise pädevus avalik-õiguslike ülesannete täitmisel, sealhulgas rahastamise korraldamisel.
- 3 Kaebaja osakapital on 27 800 eurot. Sellest 25 000 euro suuruse osa omanik on uurimisinstituut „NMI Naturwissenschaftliches und Medizinisches Institut an der Universität Tübingen“ (Tübingeni ülikooli loodus- ja meditsiiniteaduste instituut, edaspidi „NMI-instituut“). Ülejäänud osa kuulub teatavale finantsvaldusühingule.
- 4 NMI-instituut on õigusvõimeline sihtasutus. Selle avalikes huvides tegutseva sihtasutuse eesmärk on toetada teadus- ja uurimistegevust. Kaebaja asutamisel lähtuti muu hulgas eesmärgist rakendada praktiliselt seal saavutatud uurimistulemusi majandusliku kasu saamiseks. Sihtasutuse varasse tegid sissemaksed 13 ettevõtjat ja väikeses osas ka Reutlingeni linn. Põhikiri ei näe ette, kuidas tuleb teostada NMI-instituudi kui kaebaja osaniku õigusi.
- 5 Kuni 2018. aasta aprillini oli kaebaja juhataja ühtlasi NMI-instituudi juhatuse esimees ja direktor. Kaebaja ja NMI-instituudi asukoht on samas hoones Reutlingenis.
- 6 NMI-instituudil on põhikirja järgi kaks organit, nimelt nõukogu ja juhatus. Juhatus juhib sihtasutust ja korraldab kogu selle tegevust. Mitmesuguste toimingute puhul on juhatusele vajalik nõukogu eelnev nõusolek, näiteks kinnisasja puudutava tehingu tegemisel ja laenu võtmisel.
- 7 Nõukogu kavandab sihtasutuse tegevuse põhimõtted, lähtudes sihtasutuse eesmärkidest, ja teostab järelevalvet nende järgimise üle. Põhikirja kohaselt on nõukogu pädevuses muu hulgas: sihtasutuse uurimis- ja rahastamistegevuse planeerimine, juhatuse liikmete valimine ja tagasikutsumine ning põhikirja

muutmine. Nõukogu otsused tehakse lihthäälteenamusega, põhikirja muutmiseks on vajalik kahekolmandikuline enamus.

- 8 Nõukogu liikmed tegutsevad vabatahtlikena. Vastavalt põhikirjale on nõukogus praegu 17 liiget. Liikmete koosseisu on täpsemalt kirjeldatud esimeses eelotsuse küsimuses. Suurem osa nõukogu liikmetest pärineb avalik-õiguslikest asutustest vaidlusaluse sätte tähenduses.
- 9 Nõukogu liikmete hulka kuulub ka Reutlingeni linna kaubandus-tööstuskoja juhataja. IHKG kohaselt esindavad avalik-õiguslike juriidiliste isikutena tegutsevad kaubandus-tööstuskojad oma piirkonna ettevõtjate huve ja toetavad äritegevuse huve.
- 10 Lisaks teevad NMI-instituut ja Tübingeni riiklik ülikool koostööd nendevahelise koostöölepingu alusel. Koostööleping näeb muu hulgas ette järgmist:
  - koostöö võrdväärsete partneritena ja vastastikku samaväärsete soorituste tegemine;
  - uurimisprojektide kavandamine ja elluviimine;
  - koostöö töötamis- ja koolitamisvõimaluste osas;
  - sihtasutuse üksuste õppetoolide juhtide nimetamine.

Koostööleping sisaldab ka kokkuleppeid selle kohta, kuidas jaotub Tübingeni ülikooli ja NMI-instituudi vahel tulu, mis saadakse ühistest leiutistest.

- 11 Kaebaja esitas 2016. aasta juulis vastustajale taotluse oma uurimisprojektide rahastamiseks. Vastustaja hindas uurimisprojektid rahastamiskõlblikeks, aga jättis taotluse 2017. aasta veebruaris rahuldamata. Ta põhjendas oma otsust sellega, et kaebajat ei saa käsitada VKEna, sest ta on avalik-õigusliku isiku kontrolli all.
- 12 Kaebaja esitas selle otsuse peale vaide, mille vastustaja jättis 2017. aasta juunis rahuldamata. Kaebusega palub kaebaja jätkuvalt oma taotlus rahuldada.

Eelotsusetaotluse põhjendused

- 13 Kohtuvaidluse lahendamise olemine Euroopa Kohtu otsusest aluslepingute tõlgendamise kohta.
- 14 Vaidluse lahendamisel on määrava tähtsusega küsimus, kas vastustaja leidis vaidlusaluse sätte alusel õigesti, et kaebajat ei saa käsitada VKEna, mistõttu tuleb rahastamisest keelduda.

- 15 ZIM-suuniste kohaselt võib Saksamaal tegutsev VKE esitada rahastamistaotluse. VKE mõiste osas viitavad suunised määrusele nr 651/2014 ja vaidlusalusele sättele.
- 16 Vaidlusaluse sätte kohaselt ei saa ettevõtjat käsitada VKEna, kui 25% või enam selle kapitalist või hääleõigustest on otseselt või kaudselt ühe või mitme avalik-õigusliku asutuse ainu- või ühiskontrolli all.
- 17 Vastustaja esitas järgmised väited, mis peaksid kinnitama, et kaebaja on avalik-õigusliku asutuse kontrolli all, mistõttu ei saa teda käsitada VKEna.
- NMI-instituut ja kaebaja on sidusettevõtjad määruse nr 651/2014 [I lisa] artikli 3 lõike 3 punkti a tähenduses.
  - NMI-instituut ei teosta otsest kontrolli kaebaja üle.
  - Avalik-õiguslikud asutused teostavad siiski kaudset kontrolli kaebaja üle nõukogu kaudu, mille liikmetest on enamus avalik-õiguslike asutuste esindajad.
  - Lähtudes sihtasutuse põhikirjaga nõukogule pandud ülesannetest, juhib nõukogu kogu sihtasutuse tegevust.
  - Kaebaja tegutseb valdkonnas, mis on hõlmatud sihtasutuse eesmärgiga, mistõttu tuleb eeldada avalik-õiguslike asutuste piisavat mõju kaebajale.
- 18 Kaebaja esitas järgmised väited, mis peaksid kinnitama, et ta ei ole avalik-õigusliku asutuse kontrolli all ja seega saab teda käsitada VKEna.
- Sihtasutus lähtub oma tegevuses ainult objektiivsest eesmärgist. Otsused kujundatakse üksnes selle alusel.
  - Nõukogu ei mõjuta sihtasutuse tahet, see tähendab sihtasutuse teiste organite tahet, ega mõjuta järelkult seda, kuidas sihtasutus hääletab kaebaja osanike koosolekul.
  - Nõukogu saab võrrelda nõuandva erialase koguga, mis ei saa mõjutada kaebajat puudutavaid otsuseid.
  - Üldiselt on sihtasutuse juhatusel laiaulatuslik pädevus.
  - NMI-instituudi nõukogu ei saa anda juhatusale mingeid korraldusi. See hõlmab ka küsimust, kuidas teostab juhatus NMI-instituudi kui kaebaja osaniku õigusi.